

20. edycja Festiwalu
Misteria Paschalia

**Ensemble Correspondances:
NA DWORZE LUDWIKA XIII
| AT THE COURT OF LOUIS XIII**

Ensemble Correspondances: NA DWORZE LUDWIKA XIII | AT THE COURT OF LOUIS XIII

WIELKA SOBOTA | HOLY SATURDAY

8.04.2023, 20.30 | 8:30 pm

Kopalnia Soli „Wieliczka”, kaplica św. Kingi

„Wieliczka” Salt Mine, Chapel of St Kinga

ul. Daniłowicza 10, Wieliczka

ARTYŚCI | ARTISTS

Ensemble Correspondances

Sébastien Daucé – dyrygent, klawesyn, dyrektor artystyczny | conductor, harpsichord, artistic director

Ensemble Correspondances

Marie-Frédérique Girod,

Caroline Bardot,

Eva Plouvier – sopran | soprano

Paul Figuiet – kontratenor | countertenor

Jordan Mouaïssia – tenor

Étienne Bazola – bas | bass

Mathilde Vialle – viola da gamba

Nicolas Wattine – teorba | theorbo

Sébastien Daucé – dyrygent, klawesyn, dyrektor

artystyczny | conductor, harpsichord, artistic director

PROGRAM | PROGRAMME

Antoine Boësset (1586–1643)

**Reine que je sers et que je con-
nais (Concert de Diane et ses
Nymphes)**

**Dialogue d'Orphée & sa troupe &
des Hamadryades qu'ils attirent**

Pierre Guédron (ca. 1570 – ca. 1620)

**Cesse mortel d'importuner
(Juste mespris de sainte Agnez)**

**Quels tourments rigoureux
(Le Purgatoire)**

**Jacques Champion de Chambonnières
(1602–1672)**

L'Entretien des Dieux[^]

Etienne Moulinié (1595–1676)

**Il sort de nos corps emplumés
(Concert de différents oyseaux)**

**Rompez les charmes du sommeil
(Air de la Ridicule)**

Louis Couperin (ca. 1626–1661)

Fantaisie pour les Violes[^]

Antoine Boësset

Noires forêts, demeures sombres

**Je suis l'adorable Équité
(Récit de la Félicité, la Justice,
et les Amours)**

Louis Couperin

La Piémontoise[^]

Antoine Boësset

Segua chi vuol iniquo Amore

Michel Lambert (1610–1696)

Dialogue des Trois Grâces

Tout l'univers obéit à l'amour

Ombre de mon amant

D'un feu secret

François de Chancy (1600–1656)

Rares fleurs, vivante peinture

czas trwania | running time

60 min

bez przerwy | no intermission

[^] utwór instrumentalny | instrumental

Nigdy przepych i dworność nie objawiły się we Francji w takim blasku, jak w ostatnich latach panowania Henryka II” – tak Madame de la Fayette zaczyna swoją słynną powieść *Księżna de Clèves* (1678). Tym samym zdaniem można by opisać także Luwr epoki Ludwika XIII (1601–1643), ponieważ zachował on wiele form z nieodległych jeszcze, a opisywanych przez autorkę czasów Walezjuszy, którzy twórczość artystów, spektakl i wystawną fetę uczynili nieodłącznymi narzędziami sprawowania władzy. Sztuka, a zwłaszcza muzyka, była odtąd niezbywalnym elementem dworskiego ceremoniału podkreślającego niemal boski status króla. Na przełomie XVI i XVII wieku wykształciły się też bardziej intymne, salonowe wzory rozrywek – pozbawione monarszego rozmachu, ale nadzwyczaj wyrafinowane. Przeniknąwszy na dwór, do zwyczajowej pompy i splendoru dodały delikatną uczuciowość, czyniąc Luwr jednym z najoryginalniejszych centrów artystycznych Europy. Postać Ludwika XIII jawi się jako nieco zapomniana. Za życia przyćmiony przez kardynała Richelieu, po śmierci przez swojego syna Króla Słońce nie zapisał się w dziejach szczególnie wyraziście. W historii muzyki jego imię na zawsze pozostanie jednak połączone z *air de cour* – solową pieśnią z akompaniamentem instrumentów, która wyparła z królewskich komnat utwory wielogłosowe. Właśnie te subtelne miniatury, ze swoim charakterystycznym językiem melodycznym i harmonicznym, przygotowały grunt pod powstanie francuskiej opery w latach 70. XVII stulecia.

Grandeur and gallantry never appeared with more lustre in France, than in the last years of Henry the Second’s reign”, is how Madame de la Fayette opens her famous novel *The Princess of Cleves* (1678). The sentence could refer to the Louvre of Louis XIII (1601–1643), as it sustained many forms from the not-that-distant time of the House of the Valois described by the author. The Valois made the artistic creation, spectacle, and lavish feasts the necessary attributes of power. Since then, art, and music in particular, has been a *de rigueur* element of the courtly ceremonial emphasising the near-divine status of the king. The late 16th and early 17th centuries also developed more intimate models of entertainment fit for the salon: extremely refined even if stripped of the royal panache. Having penetrated into the court, they added some subtle grace to the customary pomp and splendour, turning the Louvre into one of the most original artistic centres in Europe. Louis XIII comes into view as a somewhat forgotten figure. In his lifetime outshone by Cardinal Richelieu, and after his death by his son – the Sun King, he did not make a particularly distinct entry into history books. Yet his name will always be remembered in history of music for its associations with *air de cour* – a solo song accompanied by instruments that superseded polyphonic pieces in the royal chambers. These subtle miniatures precisely, with their characteristic language of melody and harmony, paved the ground for the development of the French opera in the 1670s.

Antoine Boësset (1586–1643)
Reine que je sers et que je connais
(Concert de Diane et ses Nymphes)

(« Diane en son char triomphante,
 Charme de sa voix ravissante
 La Mère du plus Grand des Rois,
 Et pour la divertir, appelle
 Les belles Nymphes de ces bois,
 Qui ne se parent que pour elle. »)

Reyne que je sers et que je cognoy
 Bien plus belle, et plus chaste que moy :
 Astre divin, flambeau nompereil,
 Pardonnez-moy si je vous prens pour mon
 Soleil.

Ce feu qui faisoit toute ma splendeur
 Ne luit plus que pour vostre grandeur,
 De vos Enfants il est amoureux,
 Et ne fait plus le tour du monde que pour eux.

L'encens et les voeux que tant de mortels
 M'ont donnez, sont deus à vos Autels,

Astre divin, flambeau nompereil,
 Je luis par vous, et vous cognoy pour mon
 Soleil.

Antoine Boësset (1586–1643)
Królowo, której służę i którą znam
(Pieśń Diany i nimf leśnych)

(„Diana w triumfalnym rydwanie,
 urzekając swym czarującym głosem,
 matka największego z królów,
 pragnąc, by ją rozbawiono, wzywa
 z tych borów piękne nimfy,
 które stroją się tylko dla niej”).)

Królowo, której służę i którą znam,
 o wiele piękniejsza jesteś i czystsza niż ja:
 boska gwiazdo, niezrównana pochodnio,
 wybacz mi, jeśli widzę w tobie moje Słońce.

Ogień ten, który czynił cały mój splendor,
 teraz świeci tylko dla twojej wielkości,
 zakochany jest w twoich dzieciach,
 i krąży po świecie już tylko dla nich.

Kadzidło i śluby, które tak wielu złożyło
 śmiertelników,
 są teraz na twoich ołtarzach,
 boska gwiazdo, niezrównana pochodnio,
 to ja lśnię dla ciebie i w tobie widzę me Słońce.

Antoine Boësset (1586–1643)
O Queen, I serve and know
(Concert of Diana and her nymphs)

(“Diana in her chariot of triumph,
 beguiles with her enchanting voice;
 mother of the greatest among the kings,
 eager to be entertained, summons
 the beautiful nymphs of these woods
 that only dress up for her.”)

O Queen, I serve and know,
 you are far fairer and purer than I am:
 O star divine, beacon beyond compare,
 forgive me, if I see my Sun in you.

The fire that used to make my whole splendour,
 now only shines for your grandeur,
 as it is enamoured in your progeny,
 and only fares in this world for them.

Incense and the vows professed by the mortal
 throngs
 are now on your altars,
 O star divine, beacon beyond compare,
 I shine for you, in you seeing my Sun.

Antoine Boësset

***Dialogue d'Orphée & sa troupe
& des Hamadryades qu'ils attirent***

(« Orphée et sa troupe charmante
Avecque leur voix ravissante
Qui monte jusques dans les Cieux
Attirent les Nymphes des arbres
Et les font mouvoir en ces lieux,
Comme ils firent jadis les marbres. »)

ORPHÉE & SA TROUPE

Suivez nous belles Nymphes des bois,
Qui vous cachez sous cette escorse.

LES HAMADRIADES

Qui nous attire avecques tant de force ?

ORPHÉE

Ce sont les accords charmants de nos douces
voix.

LES HAMADRIADES

Où nous conduisez-vous ?

ORPHÉE

Vers le plus grand des Roys.

Antoine Boësset

***Dialog Orfeusza i jego drużyny
z hamadriadami***

(„Orfeusz i jego urocza drużyna
porywającym głosem
wznoszącym się aż do niebios
przyciągają nimfy z drzew,
sprawiając, że są one tutaj, w tych miejscach,
jak niegdyś trwały tu marmury”).

ORFEUSZ I JEGO DRUŻYNA

Podążajcie za nami, piękne nimfy leśne,
które pod korą się skrywacie.

HAMADRIADY

Kto nas przyciąga z siłą tak wielką?

ORFEUSZ

To czarujące akordy naszych słodkich głosów.

HAMADRIADY

Dokąd nas wiedziecie?

ORFEUSZ

Do największego z królów.

Antoine Boësset

***Dialogue of Orpheus and his retinue
with the Hamadryads***

(“Orpheus and his charming retinue
draw nymphs from the trees
with their overpowering voices
rising to the heavens,
making them stay here,
where there were marbles once.”)

ORPHEUS AND HIS RETINUE

Follow us, ye beautiful nymphs of the wood,
hiding under the bark.

HAMADRYADS

What draws us with such a great force?

ORPHEUS

These are the enchanting chords of our sweet
voices.

HAMADRYADS

Where to do you lead us?

ORPHEUS

To the greatest of the kings.

ORPHÉE & LES HAMADRIADES

Allons donc tous ensemble, accordons nos voix
En l'honneur du miracle des Roys.

ORPHÉE

Quittez-vous à regret les beaux lieux

Où vous retenoyent vos racines ?

LES HAMADRIADES

Ô que d'attraits ! que de beautez divines !

ORPHÉE

Un bien plus charmant objet va ravir vos yeux.

LES HAMADRIADES

Et que verrons-nous plus ?

ORPHÉE

Un Roy chery des Cieux.

ORPHÉE & LES HAMADRIADES

Allons donc tous ensemble, accordons nos voix
En l'honneur du miracle des Roys.

ORFEUSZ I HAMADRIADY

Pójdźmy wszyscy razem, dostrójmy nasze głosy
na cześć cudu królów.

ORFEUSZ

Czy nie żal wam, żeście opuścili te piękne
miejsca,
gdzie trzymały was wasze korzenie?

HAMADRIADY

Och, ale ileż tu pokus i zachęt! Ileż boskiego
piękna!

ORFEUSZ

Znacznie piękniejszy przedmiot niebawem
ucieszy wasze oczy.

HAMADRIADY

Cóż jeszcze ujrzemy?

ORFEUSZ

Króla przez niebiosa wielbionego.

ORFEUSZ I HAMADRIADY

Pójdźmy wszyscy razem, dostrójmy nasze głosy
na cześć cudu królów.

ORPHEUS AND HAMADRYADS

Let us go together, and tune our voices
to the glory of the miracle of the kings.

ORPHEUS

Do you not pine for the beautiful places you
left,
where your roots held you fast?

HAMADRYADS

O, how many temptations! What a wealth of
divine beauty!

ORPHEUS

Soon you feast your eyes on a far fairer object.

HAMADRYADS

What else shall we see?

ORPHEUS

King praised by the heavens.

ORPHEUS AND HAMADRYADS

Let us go together and employ our voices
in the praise of the miracle of the kings.

Pierre Guédrón (ca. 1570 – ca. 1620)
Cesse mortel d'importuner
(Juste mespris de sainte Agnez)

Cesse mortel d'importuner
 Mon chaste cœur de tes complaintes,
 Je ne le peux abandonner
 À l'artifice de tes plaintes ;
 Un Dieu tant seulement,
 Doit estre aimé parfaitement.

Fuis promptement loing de mes yeux
 Gibier de la mort éternelle,
 Je voy dans la flamme des Cieux
 Que la tienne est trop criminelle.
 Un Dieu tant seulement,
 Doit estre aimé parfaitement.

Voudrais-tu bien te comparer
 Au doux amant qui m'a choisie ?
 Luy penses-tu faire endurer
 Les tourments de la jalousie ?
 Un Dieu tant seulement,
 Doit estre aimé parfaitement.

Son père est plus beau qu'un Soleil,
 Sa mère enchérit sur la Lune,
 Et le fils n'a point de pareil

Pierre Guédrón (ok. 1570 – ok. 1620)
Przestań, śmiertelniku, dręczyć mnie
(Słuszna wzgarda Świętej Agnieszki)

Przestań, śmiertelniku, dręczyć
 me czyste serce lamentem twym,
 nie mogę go porzucić
 dla udawanych twych skarg;
 Boga, i tylko Boga,
 trzeba kochać absolutnie.

Uchodź szybko z mych oczu,
 ty, któryś jest łupem odwiecznej śmierci,
 widzę w płomieniu niebios,
 że żar twój jest zbyt występnym.
 Boga, i tylko Boga,
 trzeba kochać absolutnie.

Czyżbyś chciał porównać się
 do mego czułego wybranka?
 Czy chcesz mu może zadać
 męki zazdrości?
 Boga, i tylko Boga,
 trzeba kochać absolutnie.

Jego ojciec piękniejszy jest od Słońca,
 jego matka zaś piękniejsza niż Księżyc,
 a syn nie ma sobie równych

Pierre Guédrón (ca. 1570 – ca. 1620)
Stop, o mortal, importuning
(The just rebuke from St Agnes)

Stop, o mortal, importuning
 my pure heart with your lament,
 I cannot abandon him
 for your cunning pleas;
 God and only God
 is worthy of absolute love.

Avaunt! Quick,
 you who are prey of eternal death,
 by the flame of heavens I can see
 that your fire is too iniquitous;
 God and only God
 is worthy of absolute Love.

Would you like to compare
 to my gentle lover?
 Would you perhaps torment him
 with the pangs of jealousy?
 God and only God
 is worthy of absolute Love.

His father is fairer than the Sun,
 his mother is fairer than the Moon,
 and the Son has no peer

Dans le bonheur de sa fortune.
Un Dieu tant seulement,
Doit estre aimé parfaitement.

Pierre Guéron
Quels tourments rigoureux
(Le Purgatoire)

Quels tourments rigoureux
Souffrons-nous dans ces feux
Pour un plaisir volage ?
Nos maux sont douloureux :
Mais, l'espoir nous soulage.

Dans les lieux obscurcis
Nos esprits sont transis
Pensant à leur dommage,
Nous plaignons nos soucis :
Mais l'espoir nous soulage.

Ce qui fait au milieu
Des ombres de ce lieu
Nostre esprit tout sauvage,
C'est de ne voir point Dieu :
Mais l'espoir nous soulage.

w szczęściu swojej fortuny.
Boga, i tylko Boga,
trzeba kochać absolutnie.

Pierre Guéron
Jakże okrutne męki
(Czyścić)

Jakże okrutne męki
cierpimy w ogniu
za tak ulotne rozkosze?
Nasze cierpienia bolesne są:
lecz nadzieja uśmierza nasz ból.

W tym mrocznym miejscu
nasza dusza jest otępiała,
choć myśląc o jej krzywdzie,
użalamy się nad naszymi troskami:
lecz nadzieja uśmierza nasz ból.

Co czyni, że w środku,
wśród cieni, w tym miejscu
nasz duch, jakże dziki,
dojrzeć Boga nie może:
lecz nadzieja uśmierza nasz ból.

in the happiness of his fortune.
God and only God
is worthy of absolute Love.

Pierre Guéron
What cruel torment
(Purgatory)

What cruel torment
do we suffer in the fire
for delights so fleeting?
Our suffering is painful
yet hope soothes our pain.

In this gloomy place
our soul has gone numb,
and even considering harm done to it
we bewail our griefs:
yet hope soothes our pain.

Why inside here,
in this place among the shadows,
our spirit so ferocious
cannot perceive God:
yet hope soothes our pain.

Le plus grand des malheurs
Qui nous résout en pleurs,
C'est que son beau visage
Se cache à nos douleurs :
Mais l'espoir nous soulage.

Etienne Moulinié (1595–1676)
Il sort de nos corps emplumés
(Concert de différents oyseaux)

Il sort de nos corps emplumés
Des voix plus divines qu'humaines,
Qui tiennent les soucis charmés,
Et font dormir les peines.

Nous vous appellons à tesmoins,
Que si nos voix font des merveilles,
Nos luths ne pénètrent pas moins
Les coeurs, que les oreilles.

Gardez de vous abuser tous,
Ce seroyent choses estranges,
Si les Corbeaux, & les Hibous
Chantoyent comme des Anges.

Nous sommes des Dieux déguisez
Qu'en ce lieu ces beautez attirent,

Największe ze wszystkich nieszczęście,
co wyciska z oczu nam łzy,
gdyż jego piękna twarz
chowa się przed naszym bólem:
lecz nadzieja uśmierza nasz ból.

Etienne Moulinié (1595–1676)
Głos płynie z naszych pierzastych ciał
(Koncert różnych ptaków)

Z naszych pierzastych ciał
płyną głosy bardziej boskie niż ludzkie,
które skrywają uroczę zmartwienia,
i smutkom spać pozwalają.

Wzywamy was na świadków,
że jeśli nasze głosy czynią cuda,
nasze lutnie przenikają tak
serca, jak uszy.

Strzeżcie się, by nie wprowadzono was w błąd,
gdyż dziwne by to były rzeczy,
gdyby wrony i sowy
anielskim śpiewały głosem.

Jesteśmy bogami w przebraniu,
które piękno w to miejsce przyciąga,

The worst of all the misfortunes
that forces tears from our eyes, comes
when his beautiful face
shies away from our pain:
yet hope soothes our pain.

Etienne Moulinié (1595–1676)
From our feathered breasts issue
(Concert of birdsong)

From our feathered breasts issue
voices more divine than human,
concealing wonderful concerns
and let sorrows slumber.

We summon you to witnesses that,
if our voices do miracles,
our lutes penetrate
the hearts as well as the ears.

Take heed lest you were deceived,
as strange would be the news
that crows and owls
sang in an angelic voice.

We are gods in disguise,
attracted by the beauty of this place,

Et c'est pour nos cœurs embrasez
Que nos bouches soupirent.

Etienne Moulinié
Rompez les charmes du sommeil
(Air de la Ridicule)

Rompez les charmes du sommeil,
Ô beautez qui brillez comme fait le Soleil,
Quand le jour est encore à naître !
Il faut qu'a ce doux bruit
Vous paroissiez à la fenestre
Pour aveugler la nuit.

Que vos appas sont ravissants !
Ils charment les humains qui sont privez de
sens,
Leur pouvoir n'eust jamais d'exemple :
Vous atteignez au cœur,
Et tout mortel qui vous contemple
S'en va mourant de peur.

i to do naszych serc płonących
wzdychają nasze usta.

Etienne Moulinié
Przełamać uroki snu
(Pieśń de la Ridicule)

Przełamać uroki snu,
o piękności, które jaśniejają jak słońce,
gdy dzień ma się dopiero narodzić!
Trzeba, byście przy tym słodkim hałasie
pojawiły się w oknie,
by swym blaskiem przyćmić noc.

Jakże zachwycające są wasze wdzięki!
Czarują nawet tych, co pozbawieni są
zmysłów,
ich władza nie miała sobie równych:
trafiacie w samo serce,
a każdy śmiertelnik, który na was patrzy,
odchodzi, umierając ze strachu.

for it is for our burning hearts
that our mouths pine.

Etienne Moulinié
To break the charms of sleep
(Song de la Ridicule)

To break the charms of sleep,
you beauties who shine like the Sun
when the day is yet to be born!
You need to show yourself in the window
among that sweet noise,
to dazzle the night with your brilliance.

How captivating are your charms!
Enchanting even humans deprived of senses;
their power has found no match:
you strike straight at the heart,
and any mortal looking at you
flees, dying of fear.

Antoine Boësset

Noires forets, demeures sombres

Noires forests, demeures sombres,
Où le Soleil ne luit que rarement,
Que je me plais parmi vos ombres :
Et qu'elles flattent bien les plaintes d'un amant.
Depuis le jour que ma cruelle,
M'eut fait sçavoir l'arrest de mon trespas,
Toute clarté me fut mortelle :
Et le flambeau du jour n'eut pour moy plus
d'appas.

Antoine Boësset

Ciemne lasy, ciemne domostwa

Ciemne lasy, ciemne domostwa,
gdzie słońce świeci rzadko,
jakże cieszą mnie twe mroki
i jak dobrze w nich jest skargom kochanka.
Od dnia, gdy ma okrutna pani,
ukazała mi, czym będzie moja śmierć,
wszelkie światło jest dla mnie zabójcze:
a światło dnia nie raduje mnie już.

Antoine Boësset

Dark woods, dark abodes

Dark woods, dark abodes,
where sun does hardly shine,
how I enjoy your shadows,
and what comfort they are to a lover's plaints.
From the day when my cruel lady
showed me what my death would be,
I find any light lethal:
and no longer find joy in the light of day.

Antoine Boësset

Je suis l'adorable Équité

(Récit de la Félicité, la Justice, et les Amours)

LA JUSTICE COMMENCE

Je suis l'adorable Équité,
Qui conduis la Felicité.

LA FÉLICITÉ

Après tant de malheurs, en fin je viens paroistre

Avec ce noble Enfant.

Antoine Boësset

Jestem uroczą Równością

**(Opowieść Błogości, Sprawiedliwości
i Amorów)**

ZACZYNA SPRAWIEDLIWOŚĆ

Jestem uroczą Równością,
co Błogość prowadzi.

BŁOGOŚĆ

Po tylu nieszczęściach wreszcie zjawiam się

z tym szlachetnym Dzieckiem.

Antoine Boësset

I am the delightful Equality

(Tale of Bliss, Justice, and Loves)

JUSTICE BEGINS

I am the delightful Equality
that brings Bliss.

BLISS

Thus, after such plentiful misfortune, I arrive
here
with this noble Child.

LES AMOURS

Et nous l'avons fait naître
D'un grand Roy triomphant.

TOUS ENSEMBLE

Soit la tristesse bannie,
L'heur surpasse les désirs,
Ô l'agréable Harmonie
Des vertus & des plaisirs.

LA JUSTICE

Reyne, que le Ciel justement
T'a donné ce contentement.

LA FÉLICITÉ

Il a considéré la bonté de ton âme,
Rendant tes vœux contents.

LES AMOURS

Et la pudique flame
De deux coeurs si constans.

TOUS ENSEMBLE

Soit la tristesse bannie,
L'heur surpasse les désirs,
Ô l'agréable Harmonie
Des vertus & des plaisirs.

AMORY

I zrodziłiśmy go
z wielkiego zwycięskiego Króla.

WSZYSCY RAZEM

Niech smutek zostanie wygnany,
gdy czas unicestwia pragnienia,
rozkoszna ma Harmonio,
cnót pełna i radości wszelakich.

SPRAWIEDLIWOŚĆ

Królowo, niebo słusznie
dało ci ukojenie.

BŁOGOŚĆ

Uznało widać dobroć twojej duszy,
czyniąc twym życzeniom zadość.

AMORY

I skromny płomień
tych dwóch serc tak stałych.

WSZYSCY RAZEM

Niech smutek zostanie wygnany,
czas unicestwia pragnienia,
rozkoszna ma Harmonio,
cnót pełna i radości wszelakich.

LOVES

We begot it
from a great and triumphant King.

ALL TOGETHER

Let grief be banished
when time undoes the desires,
my gentle Harmony,
overflowing with virtues and all the joys.

JUSTICE

Queen, the heavens rightfully
granted you serenity.

BLISS

They must have recognised the goodness
of your soul, making your wishes come true.

AMORY

And the modest flame
of those two hearts so faithful.

ALL TOGETHER

Let grief be banished
when time undoes the desires,
my gentle Harmony,
overflowing with virtues and all the Joys.

Antoine Boësset

Segua chi vuol iniquo Amore

Segua chi vuol iniquo Amore,
 Ch'io lo scacciai dal core,
 Poi che fia bel seren,
 Lo stralas'coso tien.
 L'alma che scioltar gnor s'en va,
 Ma più ritornerà
 Ne' duri laccia, laccia por il piè,
 Ch'amor non mertase.
 Che'l duro cor chin se non ha
 Ne fede ne pietà.

Giri chi fa verrosi rai,

Ma non fia più gia mai
 Con viso mentitor,
 Che mi luzinghi amor:
 Goda mio sen la libertà,
 Poiché a morit s'en va

Ch'a finti vezzi creder: vol'
 Che sol tormento e dol,
 Al fin puo dat quel?
 Che falso e luzinghies.

Antoine Boësset

Kto chce, niech bieży za nieprawym Amorem

Kto chce, niech bieży za nieprawym Amorem,
 ja go przegnałem z mojego serca,
 a ten, gdy nastał już spokój,
 trzyma w ukryciu swe strzały.
 Dusza, która raz uwolniona odchodzi,
 nigdy już nie wróci
 w okowy twarde, w łańcuchy na nogi,
 na które miłość nie zasługuje,
 co serce twarde zgina,
 bo nie zna wierności ni łaski.

Niechaj, kto chce, zwraca doń wzrok jasny,

ale niech już nigdy
 kłamliwym obliczem
 nie zwodzi mnie miłość:
 niech pierś mą cieszy wolność,
 bo na zawsze przypadnie ten,

kto w fałszywe uwierzy pieśczoły,
 bo tylko cierpienie i ból
 może przynieść ten
 fałszywy i podstępny Amor.

Antoine Boësset

Let them who would follow the deceitful Amor

Let them who would follow the deceitful Amor,
 I banished him from my heart,
 and now that peace has come to reign,
 he holds his arrows away in the quiver.
 Once released, a soul goes away
 never to slip back
 into the iron manacles and fetters,
 that love does not deserve,
 as it coaxes the hardened heart
 for it knows no faith or grace.

Let him who would turn the bright eye towards
him,

yet never more
 let love beguile me
 with its devious countenance:
 let my breast enjoy freedom,
 for he who has given faith to the deceitful
 caresses

is doomed forever.
 For naught save for suffering and pain
 can that false and wicked
 Amor bring.

Michel Lambert (1610–1696)

Dialogue des Trois Graces

Admironz notre jeune et charmante déesse,
Parlons de sa beauté, parlons de son esprit.

N'avons-nous pas l'honneur de nous mêler sans
cesse,

Dans tout ce qu'elle fait, dans tout ce qu'elle
dit ?

Nous ne sommes que trois, il en est cent chez
elle

Dont l'attachement est plus doux.

L'on en voit plus de cent qui sont à cette belle

À meilleur titre que nous.

Marchons toujours sur ses divines traces

Sans l'abandonner d'un pas.

Ah ! Qu'elle a bien d'autres grâces

Qui ne l'abandonnent pas.

Michel Lambert (1610–1696)

Dialog trzech Gracji

Podziwiamy młodą i uroczą boginię,
mówmy o jej pięknie, mówmy o jej duszy.

Czyż nie jest dla nas chwałą wtrącanie się

we wszystko co czyni, we wszystko, co mówi?

Jest nas tylko trzy, a w jej domu jest ich sto,

których przywiązanie jest do niej słodsze
jeszcze.

Widać ich więcej niż sto, co do tej pięknej
należą

i które bardziej niż my zasługują na to.

Podążajmy więc zawsze jej boskim śladem,
nie opuszczając jej choćby na krok.

Och, jakże pełna jest ona łask jeszcze innych,
które nigdy, przenigdy jej nie odstępują.

Michel Lambert (1610–1696)

Dialogue of Three Graces

Let us admire the young and charming goddess,
let us speak of her beauty, let us speak of her
soul.

Does not our glory come from meddling

with everything she does, everything she says?

We are but three, and in her abode she has a
hundred,
whose bond is even sweeter.

There must be a legion owned by that beauty,

who deserve it more than we do.

Let us therefore always follow her divine trail,
not even for a step leaving her side.

How overflowing is she with other graces
that never ever abandon her.

Michel Lambert

Tout l'univers obéit à l'amour

Tout l'univers obéit à l'amour ;
Belle Philis, soumettez-lui votre âme.
Les autres dieux à ce Dieu font la cour,
Et leur pouvoir est moindre que sa flamme :
Des jeunes coeurs c'est le suprême bien,
Aimez, aimez ; tout le reste n'est rien.

Sans cet Amour, tant d'objets ravissants,

Ces près, Bois, Jardins et Fontaines,
N'ont point d'appâts qui ne soient languissants,
Et leur plaisir est moins doux que ses peines :
Des jeunes coeurs c'est le suprême bien
Aimez, aimez ; tout le reste n'est rien.

Michel Lambert

Ombre de mon amant

Ombre de mon amant, ombre toujours
plaintive,
Hélas ! que voulez-vous ? je meurs.
Soyez un moment attentive
Au funeste récit de mes vives douleurs.
C'est sur cette fatale rive

Michel Lambert

Cały wszechświat posłuszny jest miłości

Cały wszechświat posłuszny jest miłości;
piękna Fyllis, powierz jej swą duszę.
Inni bogowie uwodzą tego boga,
lecz ich moc jest słabsza niżli jego ogień:
dla młodych serc to najwyższe dobro,
kochajcie więc, kochajcie; reszta jest niczym.

Bez miłości tyle uroczych miejsc i przedmiotów,

łąki, lasy, ogrody i źródła,
są ledwie nużącą się szybko pokusą,
a ich rozkosz mniej słodka jest niż jej ból:
dla młodych serc to najwyższe dobro,
kochajcie więc, kochajcie; reszta jest niczym.

Michel Lambert

Cień mego lubego

Cień mego lubego, cień wiecznie smutny
i rzewny,
niestety! Czegóż chcesz? Ja już umieram.
Wysłuchaj się choć przez chwilę
w posępną opowieść o mym bólu okrutnym.
To na tym zgubnym brzegu

Michel Lambert

The whole universe obeys love

The whole universe obeys love,
beautiful Philis, submit your soul to it,
other gods court that god,
yet their power is weaker than his fire:
for the young hearts it is the supreme good,
love therefore, love, the rest is nought.

Without love, so many ravishing places and
objects –

meadows, forests, gardens, and springs
may be tempting, yet only fleetingly
and their delight is not sweeter than love's pain:
for the young hearts it is the supreme good,
love therefore, love, the rest is nought.

Michel Lambert

Shadow of my lover

Shadow of my lover, eternally sad and tearful
shadow,
alas! What do you want? I am now dying.
Listen intently even but for a moment
to the grim tale of my cruel pain.
It is on this fatal shore

Que j'ai vu votre sang couler avec mes pleurs.
Rien ne peut arrêter mon âme fugitive,
Je cède à mes cruels malheurs.
Ombre de mon amant, ombre toujours
plaintive,
Hélas ! que voulez-vous ? je meurs.

Michel Lambert
D'un feu secret

D'un feu secret, je me sens consumé
Sans pouvoir soulager le mal qui me possède :

Je pourrais bien guérir si je cessais d'aimer ;

Mais j'aime mieux le mal que le remède.

François de Chancy (1600–1656)
Rares fleurs, vivante peinture

Rares fleurs, vivante peinture,
Aymables filles du Printemps,
Qui pour embellir la Nature
Voulez renaître tous les ans :
Voyez sur le teint d'Artenice
les plus vives couleurs peintes sans artifice.

widziałam twoją krew płynącą ze łzami moimi.
Nic nie zatrzyma mej ulotnej duszy,
poddaję się wypadkom nieszczęsnym.
Cień mego lubego, cień wiecznie smutny
i rzewny,
niestety! Czegóż chcesz? Ja już umieram.

Michel Lambert
Sekretnym ogniem

Sekretnym ogniem czuję się trawiony,
nie mogąc uśmierzyć zła, co mnie opętało:

mógłbym wyleczony być, gdybym kochać
przestał;
lecz ja ból ten bardziej kocham niż remedium.

François de Chancy (1600–1656)
Rzadkie kwiaty, żywe obrazy

Rzadkie kwiaty, żywe obrazy,
umiłowane córki Wiosny,
które, by upiększyć Naturę,
odradzacie się każdego roku:
spójrz na Artenice cerę,
na malowane prawdą precudne kolory.

that I saw your blood mingling with my tears.
Nothing shall stop my elusive soul.
I am giving in to the wretched moments.
Shadow of my lover, eternally sad and tearful
shadow,
alas! What do you want? I am now dying.

Michel Lambert
By a secret fire

By a secret fire I am digested,
unable to quench the evil that has possessed
me:

I could be healed if I ceased to love;

yet I love that pain more than the remedy.

François de Chancy (1600–1656)
Rare flowers, vibrant paintings

Rare flowers, vibrant paintings,
beloved daughters of Spring
that are reborn every year,
to grace nature:
behold Artenice's complexion,
the wondrous colours painted with truth.

Avant que vous soyez esclodes,
Des-jà l'Amour a fait dessein
De cueillir ses lys & ses roses
Sur la blancheur de son sein.
Voyez sur le teint d'Artenice
les plus vives couleurs peintes sans artifice.

Flore vous forme avec des larmes,
Et le Soleil vous fait mourir :
Mais Artenice a tant de charmes
Qu'ils ne sçauoient jamais périr :
Le lys, la rose, et le narcisse
Vivent sur son beau teint sans aucun artifice.

Zanim zakwitnąć wam przyjdzie,
miłość już zamiary swe ma,
chce składać lilie i róże
na białej piersi jej.
Spójrz na Artenice cerę,
na malowane prawdą przecudne kolory.

Flora, co tworzy was z łez,
a Słońce prowadzi na śmierć,
Artenice ma jednak wiele powabów,
co zostaną aż po czasów kres:
więc lilia, róża i narcyz
zdobić będą już zawsze gładką Artenice.

Even before you hatched,
love had made its design
eager to lay down lilies and roses
on the whiteness of her breast.
Behold Artenice's complexion,
the wondrous colours painted with truth.

Flora crafts you from tears,
and Sun leads you to death,
yet Artenice retains many charms
that shall survive until the end of times:
thus the lily, the rose, and the narcissus
will forever grace smooth Artenice.

Ensemble Correspondances jest zespołem-rezydentem w théâtre de Caen. Jest także stowarzyszone z muzeum w Luwrze. Cieszy się wsparciem la vie brève – Théâtre de l'Aquarium w ramach rezydencji twórczej.

Ensemble Correspondances jest dotowane przez francuskie Ministerstwo Kultury – Regionalny Dyrektoriat ds. Kultury region Normandia, region Normandia, department Calvados, miasto Caen i théâtre de Caen.

Zespół jest wspomagany przez Correspondances Foundation, która łączy miłośników muzyki dla wspierania badań nad muzyką XVII wieku, a także jej publikacji i interpretacji.

Regularnego wsparcia w działalności koncertowej, wyjazdowej i fonograficznej udzielają zespołowi departament Calvados, Instytut Francuski, ODIA Normandie oraz Centre national de la musique.

Ensemble Correspondances jest członkiem Arviva – Arts vivants, Arts durables i działa na rzecz zmian dla środowiska naturalnego w sztukach performatywnych.

Zespół należy do sieci FEVIS (La fédération des ensembles vocaux et instrumentaux spécialisés – Federacja Wyspecjalizowanych Zespołów Wokalnych i Instrumentalnych), PROFEDIM (Syndicat professionnel des Producteurs, Festivals, Ensembles, Diffuseurs Indépendants de Musique Entreprises – Zawodowa Unia Producentów Muzycznych, Festiwalu, Zespołów i Dystrybutorów Niezależnych) i REMA (Réseau Européen de Musique Ancienne – Europejska Sieć Muzyki Dawnej).

The Ensemble Correspondances is in residence at the théâtre de Caen. It is associated with the Musée du Louvre. It receives the support of la vie brève – Théâtre de l'Aquarium for its creation residency.

The Ensemble Correspondances is supported by the Ministry of Culture – DRAC Normandie, the Normandy Region, the Calvados Department, the City of Caen and the théâtre de Caen.

The ensemble is assisted by the Correspondances Foundation, which brings together music lovers active in supporting research, publishing and interpretation of 17th-century music.

It receives regular support from the Calvados Department, the French Institute, the ODIA Normandie and the Centre national de la musique for its concert, export and recording activities.

The Ensemble Correspondances is a member of Arviva – Arts vivants, Arts durables, and is committed to the environmental transition of performing arts.

The ensemble is a member of FEVIS (La fédération des ensembles vocaux et instrumentaux spécialisés – Federation of Specialized Vocal and Instrumental Ensembles), PROFEDIM (Syndicat professionnel des Producteurs, Festivals, Ensembles, Diffuseurs Indépendants de Musique Entreprises – Professional Union of Music Producers, Festivals, Ensembles, and Independent Distributors) and REMA (Réseau Européen de Musique Ancienne – European Early Music Network).